

Oefenvragen mondeling college-examen

Examenvak en niveau

economie vmbo tl-gl

Economie vmbo TL- GL

Een voorbeeld hoe een mondeling examen kan gaan. De namen zijn geen herleidbare personen.

De vragen in dit stuk zijn voorzien van een RTI-codering.

R = feitenkennis

T = toepassing van kennis

I = inzicht. Je moet vaak meer uitleggen bij dit soort vragen.

Belangrijk: de antwoorden zijn ten dele goed, maar soms ook fout. Je kunt als kandidaat nu wel beter oefenen.

E = Examinator Jansen

P = Protocollant de Boer (deze moet bijhouden hoe het examen verloopt)

K = Kandidaat Pietersen

Binnenkomst kandidaat/Kennismaking

Kandidaat komt binnen

E: Goedemiddag, jij bent meneer Pietersen?

K: Hallo, ja, Jan Pietersen

E: Hoi Jan welkom. Mijn naam is meneer Jansen. We hebben deze stoel voor jou klaargezet. Kom zitten.

Protocollant staat op en geeft een hand.

E: Dit is meneer de Boer, de protocollant.

E: Alvorens we met het examen beginnen, wil ik je vragen of we eerst jouw identiteitsbewijs mogen zien.

Kandidaat geeft identiteitsbewijs aan examinerator.

E: Even kijken of alles in orde is.

Examinator geeft identiteitsbewijs weer terug.

E: Oké, hier is je identiteitsbewijs weer terug.

E: Jan, het mondelinge examen duurt 25 minuten. In die 25 minuten stellen we je vragen over minimaal 3 domeinen, een soort onderwerpen. Na 25 minuten is het examen afgelopen en gaan mijnheer de Boer en ik met elkaar over het cijfer praten. Mijnheer de Boer schrijft alles op wat wij met elkaar bespreken.

Als een vraag niet duidelijk voor je is, moet je dat gewoon even zeggen, dan stellen we de vraag op een andere manier.

Heb je nog vragen?

K: Nee ik snap het.

E: Oké, dan beginnen we met het examen.

Mondeling examen

Domein Arbeid en bedrijfsleven

- E: Jan, we beginnen met het eerste domein Arbeid en bedrijfsleven. Stel je hebt een fabriek voor mobiele telefoons. Je produceert en verkoopt 100.000 telefoons per jaar. Geef de economische term die hoort bij de verkoop van deze 100.000 telefoons. (R)
- K: Afzet.
- E: Je verkoopt de telefoons voor een prijs van € 500,- per stuk. wat is jouw omzet? Laat zien hoe je dat berekent. (T)
- K: De afzet is 100.000 telefoons dus de omzet is $100.000 \times € 500,- = € 50.000.000,-$.
- E: Voor een telefoon is € 100,- voor inkoop aan materialen nodig. Hoeveel is de brutowinst? Geef aan hoe je dat berekent. (T)
- k: $€ 500,- - € 100,- = € 400,-$
 $€ 400,- \times 100.000 = € 40.000.000,-$
- E: De brutowinst is € 400,- per telefoon. Hoeveel procent is de brutowinstopslag van de omzet? Laat zien hoe je dat berekent. (T)
- K: $€ 400,- : € 500,- \times 100\% = 80\%$
- E: Je hebt als ondernemer ook nog bedrijfskosten. Geef 3 voorbeelden van dergelijke bedrijfskosten? (R)
- K: Personeelskosten, huisvestingskosten en afschrijvingskosten.
- E: Er is per telefoon een half uur arbeid nodig. Ieder arbeidsuur kost € 50,-. Hoe hoog zijn de arbeidskosten voor 1 telefoon? (T)
- R: $€ 50,- \times 0,5 = € 25,-$
- E: De overige bedrijfskosten voor iedere telefoon zijn € 350,-. Hoeveel houdt jij als ondernemer na een jaar in totaal over? (T)
- K: $€ 25,- + € 350,- = € 375,-$
 $€ 375,- \times 100.000 = € 37.500.000,-$
 $€ 40.000.000,- - € 37.500.000,- = € 2.500.000,-$
- E: Hoe noem je dat? (R)
- K: Nettowinst.
- E: Nou moet je als consument BTW betalen. Dit jaar heeft de regering de BTW verhoogd van 6 naar 9%. Brengt de btw verhoging van 6 naar 9 procent in verband met een mogelijk begrotingstekort van de overheid. (I)
- K: Als de btw omhoog gaat, wordt er minder verkocht, waardoor er minder belastinginkomsten binnenkomen. Dit zorgt voor een tekort op de begroting.
- E: Wat is volgens jou het economische effect op de btw verhoging van 6 naar 9%? (I)
- K: Consumenten zullen meer moeten betalen voor primaire zaken. Dit werkt denivellering in de hand, want mensen met een laag inkomen zijn naar verhouding meer geld kwijt voor basisbehoeften, dan mensen met een hoger inkomen.
- E: Breng dat begrotingstekort ook eens in verband met stijgende werkloosheid. (I)
- K: Bij een begrotingstekort zal de overheid de belastingen verhogen om meer inkomsten te verkrijgen. Producten worden daardoor duurder, waardoor de omzet zal dalen. Minder omzet

betekent minder productie, waardoor de werkgelegenheid zal dalen en de werkloosheid zal stijgen.

Domein Natuur en milieu

- E: We gaan verder met het volgende domein Natuur en milieu. Na de WOII heeft Nederland en de rest van West-Europa een flinke economische groei doorgemaakt. Noem 2 oorzaken voor deze groei. (R)
- K: 1 Toename van de bevolking.
2 Toename van het gemiddelde inkomen.
- E: Economische groei veroorzaakt schade aan de natuur. Noem 2 voorbeelden van milieuschade. (R)
- K: 1 Luchtvervuiling.
2 Bodemverontreiniging.
3 Waterverontreiniging.
- E: Op wie kunnen de kosten voor milieuschade verhaald worden? (T)
- R: Op degene die de milieuschade veroorzaakt. Als diegene niet bekend is, komen de kosten voor rekening van de maatschappij en noemen we ze maatschappelijke kosten.
- E: Bedrijven veroorzaken veel milieuschade. Noem 2 manieren hoe deze bedrijven aan geld komen om de oplossingen voor deze milieuschade te financieren? (T)
- K: Door de prijzen van hun producten te verhogen, waardoor de consument meer moet betalen, of door subsidies van de overheid om milieuvriendelijker te produceren.
- E: Wat zijn heffingen? (R)
- K: Belastingen die aan de overheid betaald moeten worden.
- E: Accijns is ook een soort heffing. Over welke producten worden accijnzen geheven? (R)
- K: Brandstof, sigaretten en alcohol.
- E: Biologische producten zijn vaak duurder dan normale producten? Waarom worden biologische producten soms onder de inkoopprijs verkocht? (T)
- K: Om deze producten bekender te maken bij de consumenten, waardoor ze daarna meer verkocht gaan worden.
- E: Wat is het verband tussen het extra belasten van milieuvervuilende productie en de werkgelegenheid in Nederland? (I)
- K: Als milieuvervuilende productie extra wordt belast, zullen deze producten duurder worden, waardoor ze minder verkocht zullen gaan worden. Hierdoor is er minder productie nodig en dus daalt de werkgelegenheid in deze fabrieken en dus stijgt de werkloosheid.
- E: Wat is het verband tussen het extra belasten van milieuvervuilende productie en de internationale handel tussen Nederland (EU) en de rest van de wereld? (I)
- K: Als milieuvervuilende productie extra wordt belast, zullen Nederlandse producten duurder worden, waardoor Nederland duurder wordt dan het buitenland, waardoor de productie uit Nederland zal dalen.
- E: Wat is het verband tussen het extra belasten van milieuvervuilende productie en de concurrentiepositie van bedrijven in Nederland? (I)
- K: Als milieuvervuilende productie extra wordt belast, zullen Nederlandse producten duurder worden, waardoor Nederlandse bedrijven duurder worden dan buitenlandse bedrijven, waardoor de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven zal dalen.

Domein 3: Overheid en bestuur

E: We gaan nu naar het domein Overheid en Bestuur.

E: We hebben verschillende overheden. Welke? (R).

K: 1 Provincie, 2 Het Rijk, 3 Waterschappen.

E: De gemeente heft OZB? Wat is OZB? (R).

K: Onroerende Zaak Belasting.

E: Je ziet hier een overzicht (er kan een overzicht voor een vraag gebruikt worden).

Je woont in een gemiddelde gemeente in een woonhuis en de WOZ is € 340.000,-.

Hoeveel OZB moet je betalen? (T).

K: € 340.000,- : € 10.000,- € 9,92 = € 337,28

E: Leg aan de hand van een voorbeeld uit wat directe of indirecte belasting is. (T)

K: Directe belasting betaal je direct aan de Belastingdienst (overheid) zelf, b.v. inkomstenbelasting. Indirecte belasting betaal je bijvoorbeeld aan een winkel, die het dan weer doorbetaald aan de overheid, dus BTW.

E: Wat kun jij ons vertellen over de vergrijzing? (i)

K: Oudere mensen mankeren vaker iets dan jongere mensen. Hierdoor stijgen de zorgkosten. Ook moet de overheid meer AOW-uitkering betalen, terwijl er minder jongere mensen zijn die de AOW-premie betalen. Dus onderaan komt er minder geld binnen aan premies, terwijl er boven meer geld uit gaat aan uitkeringen.

E: Verklaar hoe je inkomens dichter bij elkaar kunt brengen? (i)

K: Door inkomensnivellering. Hogere inkomens moeten meer belasting betalen en lagere inkomens betalen minder belasting. Dit noemen we een progressief belastingstelsel.

Inkomensnivellering kan ook gebeuren door voorzieningen goedkoper te maken. Bijvoorbeeld het openbaar vervoer. Als de brandstofprijzen stijgen moeten mensen met een auto (die vaak een hoger inkomen hebben) meer geld betalen, terwijl mensen die gebruik maken van het openbaar vervoer (die vaak een lager inkomen hebben) minder geld kwijt zijn.

Afsluiting examen

E: De examiner en de protocollant bedanken de kandidaat voor het gesprek.

K: De kandidaat vraagt of hij het cijfer mag weten.

E: De examiner geeft aan dat ze daar geen uitspraak over mogen doen.

E: Examinatoren geven de kandidaat een hand en begeleiden hem/haar naar de deur.

De kandidaat hoort pas bij de uitslag van het hele examen, of na het behalen van een certificaat, hoe het examen is gegaan!